

נה: האיש מקדש פרק שני קידושין

קם א בגד הוזה ח ט מ"י פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הל"ח:
קבא י מ"י פ"ז מהל' מעשר שני הלט"ז:

מוסף רש"י

תהי בה. לשון מריח כמו פת מיהא דמס' ע"ז (פו): כלומר מעיין ומחשב לדעת טעמו של דבר (שורבין 10.).

מוסף תוספות

א. שלא בזמנו הקרב שלמים.
מוס' הרא"ש.
ב. כדאיתא בפסחים פ' האשפה גבי שכח רבו מה אמר לו (דף פט.).
ט. כדאיתא בספיקא ומשום תקוני גברא וכו' שמעון דאית ליה כפ' התערבות (נדרים עה.).
יטע"א. ד. כדאיתא בנדרים בשלהי כל התויר (דף צא:).
מוס' הרא"ש. והיה צריך לדרחוק לאוקמי כמ"ד לספלין דפלוגתא דתנאי היא.
מוס' רשב"י. ה. דכיון דלא נאבד בזמנו הא אקריבה דמתני' בתמימים עסקין.
יטע"א. ו. ואח"כ הבריא וחזי להקריבה.
יטע"א. ז. ומפרש בירושלמי דבזכרים וכו'.
מוס' הרא"ש. (ועי' מהרש"א פסוקה).
ח. והך ברייתא דהכא ע"כ רבנן היא.
מוס' הרא"ש. ט. בפלוגתיהו דר"מ ורבנן.
מוס' הרא"ש.

מתנותיהם ומתנות של שלמים לשלמים טעוין שמי מתנות^(ט) וזכור ומעשר מתנה אחת^(ז) ולא ^(ז) יכול להקריבה אלא לרץ להמתין עד שיתמומם ולא רצה למרץ שימתין לה עד שיתמומם ואז יאמר אם שלמים תהא מחולל על מעות הללו דנהי דקדשים קלים אינם מחוללים היינו כל זמן שהם תמימים משום דמשמע ליה לרבי אושעיא הא דקמתי זכרים עולות ונקבות זכאי שלמים היו מיד שמאל הבהמה מצי למיעבד הכי בלא המתנה עד שיתמומם:

רביייתי נמי תודה. וא"ת ואמאי נריך להציג בהמה אחרת לתודה בלאות עזמה שיעשה זכאי שלמים יתנה ויאמר אם אינה שלמים תהא תודה ואי משום המתנות הוו שוין ואי משום דלא שוו בזכרילתן שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד^(ז) ותודה ליום ולילה^(ז) ואין מצליין קדשים לבית הפסול^(ט) ע"כ האל תנא קסבר דמצליין מדקמתי בסמוך פסח שלא בזמנו שלמים ואע"ג דפסק^(ט) אינו נאכל אלא ליום ולילה^(ב) ושלמים נאכלים לב' ימים ולילה אלא לא חייש מן האכילה^(ז) וי"ל משום דתודה בעי לחס וא"ת ליימי לחס ויתנה אם היא שנתה הרי לחמה ואם היא שלמים תהא הלחם נדבה הא לא לחס בלא נדבה וחולין בעזרה הוא כדאמרין צפרק התודה (מנחות דף פ:):

ודילמא **אשם** הוא. ואם תאמר ויתנה בלאות של שלמים דהא שוו במתנות ואי משום סמיכה אין

טעון סמיכה^(ט) הא סמיכה לא מעכבא^(א) ואי משום אכילה הא קסבר דמציאים קדשים לבית הפסול ויש לומר דאין להמתות אשם בשלמים שהרי שלמים טעוין נכסים ואשם אין טעון נכסים^(ט) ואין לומר שיתנה לנכסים ויאמר אם היא שלמים מוטב ואם לאו יהו נכסי נדבה שהרי אין נכסי חובה ונכסי נדבה שוין שנכסי חובה לספלים ונכסי נדבה מולפין על גבי אישים^(א):
ודילמא **אשם** **נויר** **ואשם מצורע** הוא. ואם תאמר אשם מצורע מיהא יתנה בשלמים שהרי שוין הן בנכסים ויש לומר דעיקר קושיא מאשם נויר ואשם מצורע נקט אגב אשם נויר עוד י"ל דבאשם מצורע איכא חששא אחרינא שצריך לימן מדמו על בהמות מצורע והכא ליכא מצורע עוד אמר ה"ר שמשון מקוצי דאין לומר שיתנה אשם בשלמים דשמא היום או למחר ידע בעל האשם שנאבד האשם ויציא אחר תחתיו ולא ידע שנמלא ויהיה אותו שיציא חולין לעזרה משום דהוי אשם שנכתפכו

בעליו בנחר (ולמיתה) [ולרעייה]^(ז) אלא והשתא ניחא דלא מצי להקשות מידי אצל בעולה ליכא למיחש להא אם יציא עולה אחרת שהרי עולה בלא נדבה: **שלא** **בזמנו** הוי **שלימים**. וא"ת כיון דמוחר זיהרי צפקא אין יבא לידי פסח שלא בזמנו^(ז) וי"ל דלפעמים הפסח חולה ומפריש אחר^(ז) או שמא מיירי צפקא שנטמאו בעליו אי נמי כגון שהפריש שני פסחים לאחריות שעכשיו לא נקרב אלא אחד מהן ונשאר אחר זמנו: **אשתכחה** **בת שנתה מאי**. אצל לעיל גבי אשם לא מצי למיזעי אשתכח בת שמי שנים מאי לפי שנוכל לומר שהיה תקנה דרבייה דכל בחטאת מתה באשם רועה^(ז) ואם כן תרעה עד שתסתאב והדמים יהיו לקיץ המוצה אצל בחטאת אין בה תקנה כלל ומשום הכי בעי גמרא ומאי תקנתיה וא"ת לעיל דקאמר זכרים עולות ליחוש דילמא שעירי רגלים וראשי חדשים שהם חטאות נזכור והם זכרים וא"כ אמאי לא בעי גמרא לעיל כי הכא דילמא חטאות ז"ל דלהא ליכא למיחש דהא לב' צ"ד מתנה עליהם שאם נאבדו יהיו חולין:

אין **לוקחין בהמה במעשר שני**. פירש בקונטרס חוץ לירושלים משום דכתבי (דברים יד) ולרת הכסף בידך דהתורה הקפידה בכסף נורה ועוד שמא תכחיש בטורח הדרך ולא נהירא דהא דבעינן כסף נורה היינו דוקא דרך חילול כגון לקנות דבר שאינו אוכל שאז נריך לחזור ולמכור אצל במקח להוליך בהמה ולאוכלה ביירושלים שרי ולא בעינא כסף נורה והכי נמי אמר בהגוזל קמא (ב"ק דף יז:ו') מי שיש לו מעות בצבל שאינם יוצאין ביירושלים וצין בהמה בצבל וממטי לה ביירושלים אלמא לא בעינן כסף נורה מיהו ללישנא דשמא תכחיש לא קשה כולי האי דאיכא למימר דיותר טוב לקנות בהמה ולהעלותה לירושלים ואע"ג שמתכחשת מטורח הדרך מלהציא המעות של צבל שאינם יוצאים ביירושלים אצל ללישנא דכסף נורה קשה טובא כדפרישית לכך נראה לר"י לפרש דהיינו טעמא דאין לוקחין בהמות כו' גזירה שמא יגדל עדרים והכי נמי אמרינן צפרק לולב הגזול (סוכה דף מ:ו') דקאמר התם מעות מעשר שני מתחללין על בהמה חיה ועוף צין חיים צין שחוטים דברי ר' מאיר וחכמים אומרים על שחוטים מתחללין על חיין אין מתחללין ומסיק מחלוקת בזכרים אצל בנקבות דברי הכל אין מתחללין על חיין שמא יגדל מהם עדרים^(ז) ובזכרים פליגי אי גזרינן זכרים אטו נקבות אי לא^(ט) דרבי מאיר לא גזר ורבנן גזרי והכא דקאמר אין לוקחין גזירה זכרים אטו נקבות^(ז) ואם תאמר כיון דטעמא הוי משום גזירה אמאי קאמר התם^(ט) לשון מתחללין דמשמע אפילו דיעבד לא מהני והא אמר בכל דוכתי דכל דבר שהוא דרבנן דיעבד מהני ואם כן מחללין מיצעי ליה דכוותיה אמרינן צפרק הזהב (ב"מ דף מה:): דקאמר התם אלא מאי דרבנן ^(ט) אין מתחללין אין מחללין מיצעי ליה ויש לומר כיון דבהיהא דלולב הגזול יש תקנה לעשות לומר יחזרו דמים למקומן כדקאמר הכא משום הכי קאמר דאפילו דיעבד לא מהני דאי אמרינן מהני כך לי דיעבד כמו שהיה עושה אותו בתחלה: ואם

הי צה ר' יוחנן. בזה דרבי אושעיא: **וכי אומרים לו לאדם כו'**. דכל בהמות מוצח אסור לחללה תמימה שנאמר^(ז) אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך ואמר מר (מנחות דף קא.) בצעלי מומינן שנפדו הכתוב מדבר יכול יופדו על מוס עובר כו' וזה שבא לימלך ולחוב

בדמיה נאמר לו עמוד ונטא לחללה מזיד בשביל שמוכה לתקן הקרבתה של בהמה זו: **אלא אמר רבי יוחנן**. הא דקמתי זכרים עולות לא היא ולא דמיה קריצין בעודה תמימה אלא מממתין לה עד שתומס מוס קצוע ויהא מותר לחללה ומיייתי שמי בהמות חדא לעולה וחדא לשלמים ומתנה אם זו עולה תהא זו עולה תחתיה וחצירתה שלמי נדבה ואם זו שלמים תהא זו שלמים תחתיה וחצירתה עולת נדבה: **דמייסי נמי סודה**. ומתנה: **ודילמא אשם הוא**. וליכא למימר דמייתי נמי אשם דאין אשם בלא נדבה: ומשני **אשם בן שמי שנים**. דאשם גזילות^(ז) ומעילות^(ט) ושפחה חרופה^(ט) כתיב בהן איל והאי מתני' דאשתכח בן שנה וליכא לספוקי באשם: **ודילמא אשם נויר או אשם מצורע**. דכתיב בזה ככש^(ז): **בזמנו**. כל זמן שהוא ראוי לפסח: **שלא בזמנו**. עבר זמנו: **שלמים הוא**. והא מיייתי שלמים: **למאי הלכא**. תירוצא הוא כלומר למאי הילכתא ארית לספוקינהו בצכור ומעשר למיכלינהו בזמנו שספק בצכור וספק מעשר נאכלין בזמון לבעלים שהרי אין להם פדיון והני נמי לכשנפדו נאכלין בזמון

ואוכלן בתורת צכור ומעשר שאין נשחטין באיטליה ואין נקטלין בליטרא^(ז): **חטאת צם שנפה**. היא דכתיב (ויקרא ה) נקבה מן האזן כשבה וכל כשבה (בן שנה) [בת שנתה] היא: **ואישתכח צם שמי שנים**. ובהמה דמתמיתין צבת שמי שנים עסקינן: **עו צם שנפה לחטאת**. לישא דקרא (במדבר טו) לסימנא בעלמא נקט כלומר אם בת שנתה היא מקריבה חטאת: **חטאת סלקא דעפך**. דילמא לאו חטאת היא והכי קריבה ^(ט) ותנאי נמי ליכא דחטאת לא קרבה נדבה: **חטאת כונסה לניפה והיא מסה מאיליה**. כדין חטאת שאינה ראיה ליקרב כגון חמש חטאות דאולי למיתה (תמורה דף טז:). **לניפה**. לאו דוקא או שמא כיפה היתה מתוקנת לכך: **והיא מסה**. שאין נותנין לה מזונות^(ז): **אין לוקחין** ^(א) **בהמות במעות מעשר שני**. חוץ לירושלים דכתיב (דברים יד) ולרת הכסף בידך ועוד שמא תכחיש בטורח הדרך: בשוגג

שהרי שחוטין דברי ר' מאיר וחכמים אומרים על שחוטים מתחללין על חיין אין מתחללין ומסיק מחלוקת בזכרים אצל בנקבות דברי הכל אין מתחללין על חיין שמא יגדל מהם עדרים^(ז) ובזכרים פליגי אי גזרינן זכרים אטו נקבות אי לא^(ט) דרבי מאיר לא גזר ורבנן גזרי והכא דקאמר אין לוקחין גזירה זכרים אטו נקבות^(ז) ואם תאמר כיון דטעמא הוי משום גזירה אמאי קאמר התם^(ט) לשון מתחללין דמשמע אפילו דיעבד לא מהני והא אמר בכל דוכתי דכל דבר שהוא דרבנן דיעבד מהני ואם כן מחללין מיצעי ליה דכוותיה אמרינן צפרק הזהב (ב"מ דף מה:): דקאמר התם אלא מאי דרבנן ^(ט) אין מתחללין אין מחללין מיצעי ליה ויש לומר כיון דבהיהא דלולב הגזול יש תקנה לעשות לומר יחזרו דמים למקומן כדקאמר הכא משום הכי קאמר דאפילו דיעבד לא מהני דאי אמרינן מהני כך לי דיעבד כמו שהיה עושה אותו בתחלה: ואם

מסורת הש"ס

א) תוספתא דחלה פ"ק ה"ח מנחות מת. שבת ד. וי"ע כי צביונין לב: אמר ניתא ליה לחבר דלעבד איסורא ווטא ולא לעבד עס הארץ איסורא דבה, ט) [אמר מר ניתא בכת"י דרפ"ר, וז"ה צרש"ל וכן בהמשך], ז) [בכת"י: והאי אישתכח], ד) [עי' מוס' זכמים עה: ד"ה איכא בן שנה], ס) תוספתא דמעשר שני פ"א ה"ו [ע"ש], ו) [ויקרא כו, כז], ו) [שם מלועז: צויקרא ד, יב], ט) [שם שם, טז], ט) [שם יט, כא], ו) [מיר: בנמדבר י, יט. מלועז: צויקרא ד, יב], ט) [בספרות לא ע"א], ט) [בדפדפ"ר: וכל כש בן שנה הוא], ט) [בדפדפ"ר: ומתנה], ו) [נמי תמורה י, ע"א], ס) [בדפדפ"ר: ונדרפ"ר: בהמה], ע) [נדרים ה: ע"א], פ) [שם ט ע"א], פ) [בדפדפ"ר: יוכלן], ק) [שם נה ע"א], ר) [שם], ש) [שם עה ע"א], ט) [עי' מוס' דהה ע: ד"ה אסמכה], ט) [נמי זכמים ו ע"א. וע"ע מוס' גיטין כח ע"ב ד"ה והא ומוס' זכמים עד: ד"ה וסא], צ) [מנחות ז ע"ב], ז) [ועי' הטיב מוס' מנחות זא: ד"ה דמיימי וכו' ומוס' חולין כג: ד"ה דלאמר ומנהו לישב], ד) [והנה ע"פ פסחים עג ע"א. ועיין מלה סאן], ס) [ב"ק קי ע"ב], ו) [ושם ד"ה דצינ], ו) [ושם ד"ה שמה], ח) [כ"ה ביירושלמי מע"ש פ"א ה"ב], ט) [גדל"ל דרבנן מחללין אין מחללין. רש"ש, ועי' עזמני"א,

הנהגות הב"ח

א) נבי למאי הילכתא. נ"ב עיין בנדרים דף ט ע"א וי"ע:

הנהגות מהר"ב רנשבורג

א] נבי ושלא בזמנו שלמים הוא. נ"ב עי' חדושי הרשב"א והר"ט"פ א: